

6.1.3. Jeppe Rosenmejer, SMVdanmark

SMVdanmark

Redigeret udgave af interview foretaget den 29. september 2021.

Epidemiens begyndelse

I begyndelsen handlede det om overlevelse. Der var en masse med force majeure og hvad epidemien betød rent juridisk. Byggejuridisk viste det sig, at det var ligegyldigt, fordi byggeriet buldrede videre. Men ellers var det bare at finde hoved og hale på kompensationspakkerne og at være med til at udvikle dem fra det meget stive system i starten til, at det rent faktisk også virkede for virksomhederne. Det har været den mest vanvittige periode, jeg nogensinde har været med til, og jeg har aldrig arbejdet så meget.

Så var der problemet med udbetalingerne i starten. Jeg kan huske, da Kollerup præsenterede de første pakker, så var der et teknikermøde, hvor han sagde, at vi er godt klar over, at pengene skal ud hurtigt, og det bliver i løbet af dage og ikke uger. Men det viste sig at blive ikke uger men måneder, før de første pakker kom ud. Det var vigtigt at lægge pres på for at få straksudbetalinger fra 1. maj 2020, for der havde virksomhederne ikke fået penge i to måneder.

Jeg skrev på et tidspunkt en kommentar i Berlingske med titlen: "Erhvervslivet er retsløst i coronaland."¹⁷⁷ Det var en kulmination på flere ting. Jeg oplevede, at virksomhederne var i ingenmandsland, i et retsløst samfund. De blev underlagt nogle ting, men de kunne ikke klage, de kunne ikke gøre noget. De var bare tvunget til at rette ind, selvom det kunne føles enormt urimeligt og fuldstændig unødvendigt.

Samarbejdet med Erhvervsstyrelsen

Erhvervsstyrelsen har været meget lydhor overfor rigtig mange ting, specielt i foråret 2020, hvor alt jo var fuldstændig håbløst og absurd. Der kom hele tiden nye regler, og det vi som organisation sagde til vores medlemmer om mandagen var ikke nødvendigvis rigtigt om onsdagen. Det skyldtes bl.a. at vi blev ved med at presse på og melde uhensigtsmæssigheder ind, så de løbende ændrede reglerne. Der asfalterede man virkelig vejen, mens man gik på den. De har arbejdet absurd hårdt og jeg har talt med kontorchefer på de mest umulige tidspunkter. Det virker som om, de har arbejdet i døgn drift.

Vi har både haft dialogmøder på det lidt mere politiske plan med direktører og så videre, og så en tekniker-gruppe, der kunne se på de rent praktiske problemer. I bund og grund har det været et fint samarbejde, og hvis vi har haft nogle sager, som vi ikke kunne få til at hænge

¹⁷⁷ Berlingske: [Erhvervslivet er retsløst i coronaland](#) (kommentar), 16. april 2021.

sammen, så har vi haft mulighed for at ringe bagom – for ringede virksomhederne til deres normale hotline, var der ikke megen hjælp at hente.

Lydhørheden hos politikerne

Samarbejdet med det politiske niveau har været sværere. Jeg synes Simon Kollerup sagde det rigtig rammende i august måned 2020, hvor man gik bort fra de brede pakker og over til de mere målrettede pakker, og hvor man i en periode ophævede lønkompensationsordningen for de virksomheder, der ikke var tvangslukkede, og lavede en ordning med arbejdsfordeling i stedet. Kollerup sagde i den forbindelse: "Vi har lavet en rigtig god model – for lønmodtagerne!"

Der har været stort fokus på lønmodtagerne men meget mindre forståelse for erhvervslivet og ikke mindst for den særlige situation, som nogle af vores medlemmer har været i. For eksempel giver arbejdsdeling ikke nogen mening i rigtig mange små virksomheder, hvor du ikke har to medarbejdere med samme funktion, så de kan ikke dele opgaven. Der har vi brug for lønkompensationen.

Jeg synes ikke, at regeringen eller Kollerup har været særligt lydhøre i den forbindelse. Der har vi måtte gå rundt til de andre partier for at føde ind i processen.

Der har været en vis træghed, hvor det politiske system syntes, at de havde givet nok, selvom vi sagde, at der var nogle helt åbenlyse udfordringer. De blev ved med at gemme sig bag ved EU-systemet, og sige, at det ikke kunne lade sig gøre på grund af statsstøttereglerne. Vi gik ind og påpegede, at det kunne de godt, og lige pludselig, efter nogle måneder, så kunne det godt lade sig gøre alligevel.

Der var også seksdages-reglen, som virkelig ramte de københavnske hoteller og den københavnske oplevelsesindustri hårdt, men som virkede som noget, politikerne greb ned fra himlen. Der var ikke noget fagligt grundlag for reglen, men politikerne troede, at den ville virke begrænsende på smittespredningen. Den mangel på turister er noget, som nogle virksomheder stadig er ramt af.

Problemerne med kompensationspakkerne

Jeg tror grundlæggende, at regeringen var bange for, at det blev for dyrt. Vi var jo meget imod, og er det stadig, det system man kørte sidste efterår med de målrettede pakker, for det ramte nogle helt skævt. Dem der var direkte ramt, kunne få noget, men deres leverandører, som jo er fuldstændigt afhængige af de restriktionsramte, kunne ikke få noget.

Vi havde en leverandør af souvenirs til de nedlukkede souvenirbutikker. Hans forretning gik ned med 97%, men han kunne ikke få kompensation, for han var ikke direkte ramt. Hvis han

havde haft nogle fysiske butikker, så kunne han have fået noget, men han havde bare ikke nogen at sælge sine Små Havfruer til. Det var der ikke nogen forståelse for.

Der er stadig udfordringer med de omrejsende tivolier, for der har ikke været nogen forståelse for sæson-elementet, hvor man tjener alle sine penge i én periode og så ligger stille resten af året. De meget afgrænsede perioder har gjort, at de ikke har kunnet få støtte i de sæsoner, hvor de plejer at have indtjening. Som en direktør for et af vores omrejsende tivolier sagde det: "Vi er som en bjørn – vi skal være store og fede, når vi går i vinterhi, for ellers vågner vi ikke op igen!" Det vi hele tiden har sagt, er at man bliver nødt til at lave en ordning, hvor man ser på et helt år, så du får sæsonudsvingene med.

Ordningerne har nok været udtryk for en lønmodtagertankegang, hvor vi alle sammen får en fast check hver måned året rundt. Uden at have forståelse for, at der er nogen, der lever på en helt anden måde. Det gælder helt særligt for de omrejsende tivolier, som simpelthen *betaler* penge for at komme ud til en havnefest eller et kræmmermarked, og så håber de på, at de kan tjene flere penge, end de betaler. Men i det hele taget har krisen ramt alle kroge af samfundet, og vi har haft kontakt til alle typer medlemmer.

I forhold til faste omkostninger og tabt omsætning har systemet i det store og hele fungeret fint. Det er med lønkompensationsordningen, vi har set de største problemer, for den har efterladt en alt, alt, alt for stor regning hos virksomhederne, uden at medarbejderne rigtig har skullet betale noget for det, eller uden at virksomhederne har kunnet gøre brug af den arbejdskraft, de betaler for. Hvis de nu betaler 25 eller 50% af medarbejdernes løn, så vil det også være rimeligt, at de stadigvæk kan gøre brug af medarbejderne i den tid, de betaler for. Det kan godt være, at staten ikke vil betale mere, men så skal man stadigvæk lade dem kunne arbejde i den tid. Man kunne så hjemsende hele arbejdsstyrken, men de kunne arbejde for den del af deres løn, som virksomhederne betaler for. Det synes vi sådan set kunne være rimeligt.

I starten af 2020 måtte de overhovedet ikke arbejde, men så fandt man ud af, at de godt kunne komme ind og være på arbejdet en dag eller to, og så kunne de blive sendt hjem. Den fleksibilitet fik man indarbejdet hen ad vejen, men det betød så bare, at de fik det mindre i lønkomensation. Det var ikke noget med, at de kunne få lov at arbejde for den del af lønnen, som virksomhederne stadigvæk udbetalte.

Vi regnede ud, at det kostede en frisør 15.000,- om måneden at have en ansat gående hjemme, fordi de jo "kun" – i anførselstegn – fik 90 % af deres løn kompenseret op til 30.000, men der er jo masser, der tjener mere end 30.000,- kroner, specielt hvis man tager alle de sociale omkostninger med. Det kan godt være, at en anlægsgartner får 200,- kroner i timen, men omkostningen for virksomheden er faktisk 300,- kroner, når man regner feriepenge, pension, sygdom, alt muligt med, og den del kunne du ikke få kompenseret.

Det var også forkert at lægge lønkomensationen over i trepartssystemet. Det er en statsstøtte-ordning, og derfor hører den ikke hjemme dér, for så frakobler man jo Folketingets muligheder for at få indflydelse på noget, som nærmest var den største statsstøtteordning under corona. For arbejdsgiverne var kortene delt på forhånd, og de kunne bare sige ja og tak. For de havde brug for pengene.

Der bør være en bedre demokratisk proces næste gang, for vi havde masser af holdninger til lønkompenationsordningen, men vi havde ingen steder at gå hen med dem. Det hører jo også med til retssikkerheden for virksomhederne, når der er ikke nogen steder at gå hen med ens utilfredshed.

Sagsbehandlingen

Overordnet har virksomhederne fået en ordentlig vejledning. Der har selvfølgelig været problemer når man har ringet ind til hotlinen, for så har der siddet en masse studenter, som ikke har vidst noget. De har været søde og rare, men det har været fuldstændigt umuligt at få et svar ud af dem. Eller fik man svar, og ringede man så fem minutter senere og fik fat i en anden, så fik man et andet svar. Der har været et gab i deres viden. De har ansat sekshundrede på fire uger.

I efteråret 2020 var Erhvervsstyrelsen lige så frustrerede som vi var over de målrettede ordninger, fordi pakkerne og de politiske aftaler kom langt hurtigere, end de kunne nå at følge med, og kunne få dem godkendt i EU. Der var total forvirring hos både os og Erhvervsstyrelsen over, hvor langt vi var kommet og hvad vi manglede. Siden man vendte tilbage til de brede aftaler i december 2020, har systemet overordnet været det samme med ændringer hist og her. De ændringer der kom, relaterede sig oftest tilbage til efteråret eller sidste sommer (juli-august 2020).

Man lavede nogle ændringer i februar 2021, der dækkede ordninger helt tilbage i juni/juli 2020, men virksomhederne havde jo søgt og fået penge. De holder ikke øje med, om der kommer en ændring til en pakke, som de allerede har søgt. Det blev ikke kommunikeret ordentligt ud til virksomhederne, at der kunne komme ændringer, og det burde man have sendt ud til alle, der havde søgt den pakke. Virksomhederne var for længst videre. Når nu styrelsen ikke kunne genoptage sagerne, hvilket egentlig var det, de burde gøre, så kunne de i hvert fald skrive ud til dem, der havde ansøgt.

Det mest grelle eksempel var en sag, som jeg havde med Erhvervsstyrelsen, hvor de havde begået en klar fejl. De indrømmede fejlen og jeg sagde til dem: "Så skal I jo gå tilbage og genoptage alle de sager, hvor den fejl har optrådt," men så svarede de: "Det kan vi ikke. Vores IT-system er indrettet på den måde, at når man først har sendt en afgørelse, så er sagen lukket og den kan ikke genoptages. Virksomhederne bliver nødt til at søge på ny."

Det er jo helt almindelig forvaltningsret, at hvis myndighederne begår en fejl, så har de en pligt til at genoptage, men det kunne de ikke her. Jeg sagde, at de i det mindste blev nødt til at sende en besked ud til alle de berørte virksomheder, så de kunne søge igen. Men det kunne styrelsen heller ikke. Eller det ville de ikke; de gjorde det i hvert fald ikke.

Problemet gjaldt primært indenfor oplevelsesindustrien i forhold til situationen i 2020, hvor man skulle søge om kompensation for de forskellige arrangementer. Der var en referenceperiode, styrelsen havde sat, så den for eksempel ikke dækkede den uge, hvor Roskilde Festival fandt sted. Indenfor den industri er det en kæmpe stor begivenhed, og de fik derfor meget mindre erstatning og kompensation, end de skulle have haft. Vi skrev rundt til alle vores medlemmer, som vi tænkte kunne have noget med det at gøre, og opfordrede dem til at søge igen.

Et andet eksempel handlede om en frisør, som ikke havde søgt på forhånd under nedlukningen i 2020, fordi hun ventede med at søge, til hun rent faktisk kendte sit tab. Man valgte jo selv, om man ville søge på forkant eller bagkant. På det tidspunkt regnede man den tvangslukkede periode sammen med de efterfølgende to måneder, og der var jo rigtig mange frisører, der havde haft 100 % tab i den tvangslukkede periode, men fordi folk var blevet desperate for at blive klippet efter nedlukningen, så indhentede de rigtig meget bagefter. Nogle af dem indhentede så meget, at de kom under de 30 % for den samlede periode, som var tabsgrænsen for at få kompensation. Frisøren i vores eksempel var en af dem, og derfor svarede systemet på hendes ansøgning, at hun ikke havde søgt om en stor nok kompensation og derfor blev afvist. Hun kunne simpelthen ikke komme videre i systemet og kunne ikke oprette en sag.

Politisk lavede man i efteråret en regel om, at dem der allerede havde fået udbetalt kompensation, fik lov at beholde pengene, selv om det senere viste sig, at de kom under de 30%. De kunne se det uretfærdige i, at frisørerne skulle "bøde for" at indhente det tabte fra den tvangslukkede periode ved at knokle efterfølgende. Det gjaldt imidlertid kun, hvis man havde søgt og fået kompensation i forvejen og dermed allerede havde fået udbetalt pengene.

Hvis frisøren derfor havde søgt på forhånd ud fra det forventede tab – vi forventede jo alle, at frisørerne ville få et kæmpe tab – så havde hun fået udbetalt hele beløbet og ville efterfølgende have fået lov til at beholde pengene, selvom hun reelt havde fået "for meget" for den tvangslukkede periode. Da hun blev opmærksom på det i efteråret 2020 ville hun gerne søge igen, men kunne ikke få lov, fordi hun aldrig fik oprettet en sag – hun blev jo afvist i første omgang. Hun oplevede, at hun blev straffet for at være ærlig. Hvis hun bare havde ansøgt med udgangspunkt i et stort tab, og tabet så blev meget mindre, så havde hun få lov til at beholde pengene.

Appelmulighed, klager og genoptagelse

Der burde være mulighed for at genoptage sagerne. Har myndighederne begået en fejl, så skal de ifølge de almindelige forvaltningsretlige regler gøre det af egen drift. Men politikerne har jo afskåret enhver klagemulighed, så det eneste man kan gøre, er at gå til domstolene, det vil sige hyre en advokat mod Erhvervsstyrelsen og Kammeradvokatens uendelige ressourcer. Hvis du går op imod staten, så skal du have dybe lommer, og desuden er det at anlægge en retssag mod staten ikke bare noget, man lige gør. Der er en mental barriere, man skal overvinde for at sige, at jeg mener, at jeg er blevet krænket så meget, at jeg må anlægge sag imod staten.

Jeg har talt med dommere og de vil gerne være med til at lave en hurtig corona-proces, som bygger på den forenkede domstolsproces med skriftlig behandling uden brug af advokater. Det kan gøres billigt og hurtigt. Hvis der kommer mange klager og sager, så kunne man udvælge to-tre retskredse til at tage sig af dem, for de kommer til at ligne hinanden meget. Det kan gøres, så man som virksomhed indgiver en blanket, og så tager Erhvervsstyrelsen hele sagen og uploader den til domstolene, for de har hele sagen digitalt allerede. Man kender systemet fra de familieretlige sager.

Alternativet kunne være en form for nævn, men jeg ved ikke om det ville være bedre eller billigere. Vi har Erhvervsankenævnet, men der er lang sagsbehandlingstid og det koster penge.

Der kan også komme store sager ved domstolene. Det kan jo for eksempel være, at Københavns Lufthavn i forbindelse med slutafregningen skal betale 600 millioner tilbage – de har jo fået milliarder – og de tænker, at det kunne de godt ofre et par kroner på at få afprøvet. Det kunne også være SAS eller andre store virksomheder. Og det er fint at køre dem i det normale domstolssystem med Kammeradvokaten for fuld musik.

Men mange af sagerne har jo ikke været juridisk komplicerede. De har handlet om dokumentation. Hvornår synes Erhvervsstyrelsen, at man har dokumenteret et tab godt nok? Har de kunnet finde overensstemmelse mellem bilagene og det, man har søgt? Der er måske uoverensstemmelse i fortolkningen af bilagene. Grundløn, provisionsløn og hvordan regner man de ting sammen? Men der har ikke været de store, juridiske slagsmål.

Den vigtigste juridiske tvist fandt sted sidste år, om hvorvidt tvangslukningsperioden for frisørerne skulle regnes som en selvstændig periode eller om den skulle indgå i tre måneder sammenlagt. Der mente vi, at det stod i bekendtgørelsen, at den skal regnes som en selvstændig periode og at man får 100 % lukningsgodtgørelse. Der stod imidlertid også noget andet oppe i starten af bekendtgørelsen, men når man så på vejledningen på Erhvervsstyrelsens hjemmeside, så gav det også indtryk af, at man fik 100 % compensation i lukkeperioden. Det tog vi en kamp med Erhvervsstyrelsen om og fremførte sagen politisk, og det endte med, at de omgjorde beslutningerne og sagde, at I får lov til at beholde det, som I

har fået for meget i forhold til de oprindelige regler. Det er vel et af de få steder, hvor der har været en egentlig tvist af juridisk karakter. Og den blev løst. Der er ikke store principielle ting, der udestår.

Kontrol og efterkontrol

Der har godt nok været meget revisor involveret i de her ordninger! Hvis du søger efter ordningen for faste omkostninger, skal du have en revisor på ansøgningen, og Erhvervsstyrelsen kontrollerer også ansøgningen, så skal du måske til efterkontrol med en revisor mere, hvor Erhvervsstyrelsen også skal kontrollere én gang til. Så du har fire kontroller med revisorer. Det kunne godt være, at man kunne skære én væk, måske allerede den første.

Normalt siger man jo, at en revisor er statens forlængede arm, der påser at alt er foregået korrekt, og Erhvervsstyrelsen sidder jo ikke hvert år og kontrollerer virksomhedernes årsregnskaber for at se om de nu rent faktisk passer. Der stoler man på revisorens garanti for, at det er korrekt. Men her i forbindelse med hjælpepakkerne har det virket som om, at man ikke rigtig stoler på revisorerne, siden der har været behov for så meget kontrol.

Det er selvfølgelig også unormalt, at vi åbner pengekassen fuldstændig og siger "Værsgo!" så det er klart, at der skal være kontrol, men man bør også give noget tilskud, for det er noget vilkårligt, hvem der bliver udtaget til kontrol. Nogle bliver udtaget, som havde fået 10.000 i kompensation og skal betale 20.000 til en revisor. Det giver ikke mening.

Nogle virksomheder har fået pengene hurtigt, når de har tikket af på alle boksene, men når du ryger ud til manuel sagsbehandling, så tager det længere tid. Og for nogle har det været *for* lang tid. For leverandører til oplevelsesindustrien og de store arrangementer har det været vanvittigt, hvad de skulle indsende af bilag. Mange af dem har haft årskontrakter, men hvis du fx sætter lys og lyd for en koncertturné, der løber fra marts til december, så skal du for at søge kompensation sige: "Hvilke arrangementer finder sted i juli og august og hvad er omkostningerne forbundet med lige præcis dem?"

I starten skulle de også dokumentere, at billetterne havde været udbudt til salg, så de skulle finde de originale annoncer og om det nu var hos Billetnet eller Ticketmaster. Jeg havde en sag, hvor de havde over 130 bilag som skulle indsendes. Kilometerlangt excel-ark, det har taget ekstremt lang tid.

Der var et firma, der lejede lys ud til Det Kongelige Teater, fordi de manglede lamper, men så skulle firmaet kunne dokumentere, hvilke forestillinger lamperne var brugt til. Det anede de jo ikke! De havde bare lejet fire store projektører ud! Der har været absurditeter i tingene, som dog efter noget tid er blevet ryddet af vejen. Det blev nogle gange lidt for indviklet og bureaukratisk, fordi man ville kontrollere.

Til Tv2 News sagde jeg lidt polemisk, at man også skal passe på, at det bliver for svært at snyde. Sagt på den måde, at hvis du ønsker at kontrollere så meget, så bliver det også for besværligt at ansøge. Det er fint, at snyd med corona koster meget mere i straf end normalt, fordi det er en tillidssag, når vi gør noget, vi aldrig har gjort før og åbner pengekassen. Det er en samfunds kontrakt, og så bliver du nødt til at opføre dig ordentligt, og gør du ikke det, så er der betaling ved kasse 1. Det er fair nok.

Fremtiden: Genindførelse af § 27?

Vi har brug for noget, der ligner den gamle § 27 i en eller anden form. Vi i SMVdanmark sidder med i følgegruppen til arbejdet med en ny epidemilov, og jeg har svært ved at se, hvordan man skal kunne tænke sig frem til et system, der kan dække alt. For det kan jo godt være, at den næste krise bliver en helt anden, end den vi har nu, og så har vi et system, der tager udgangspunkt i det, vi kender nu, men det rammer slet ikke i fremtiden. Vi har ikke fantasi nok til at forestille os, hvordan den næste krise kommer til at foregå. Det kan være den rammer på en helt anden måde, og så er arbejdet skønne spildte kræfter. Det eneste jeg kan se som en mulighed er, at man genindfører en eller anden form for fuld erstatning som i § 27, og så må man tilpasse den til den tid.

Det gode ved det nuværende system, frem for § 27, det har jo været, at man kunne sende penge ud med det samme, for hvis likviditeten mangler, så dør virksomhederne meget, meget hurtigt. § 27 lægger jo op til en længere forhandling om erstatning og alt muligt, og det kan man jo heller ikke. Da man lavede § 27, var der ikke nogen, der forestillede sig, at der skulle komme en landsdækkende epidemi i 1½ år.

Derfor kan man sige, at selve processen bag § 27 ikke ville fungere i en situation, som vi har haft. Så ville hele landet være gået ned, for der var ikke nogen, der kunne vente 1½ år på at få penge. Så en eller form for tilrettet version af § 27, men hvor der også er mulighed for at udbetale løbende.

Der skal være en eller anden form for retsgaranti. For den situation, som vi har været i nu, hvor det er fuldstændig på politikernes nåde, den er ikke holdbar. Vi kan ikke vide, hvad det er for nogle politikere, vi har med at gøre med til næste krise, og derfor skal der være en retsgaranti for, at man får udbetalt noget. Men det er svært at få lavet en skudsikker model og måske lykkes det ikke.